

Zagrebački gradski muzej.

(Svršetak.)

U posebnom odjelu spremljene su uspomene na Gajevu majku. Vidimo tu kartice (Passiance), kojima se je ona bavljala, pa u šali možda gatala buduću slavu svoga sina Ljudevita. Mali željezni križić nadjen je u njezinom grobu, a do njega su smotane tri vrpce, što su bile na viencima prigodom njezina prenosa na Mirogoj. Osim toga ima tu i nekoliko glazbotvorina iz njezinog posjeda. Nekoliko ih je od Visnera-Livadića u izvornom rukopisu glazbotvorca. Tu je i prvopis (original) Lisinskogovog glazbotvora : »Od Zagorja od prastara«, što ga je u facsimilu doniela »Prosvjeta« u prvom broju ove godine.

U velikoj vitrini osobito se ističu uspomene na naše staro kazalište. Ima tu nekoliko programa prvih hrvatskih predstava, pak i biljeti (ulaznice) iz vremena, dok je još njemački jezik gospodovao na našoj pozornici. Ove su iz vremena bana Gjulaja, a štampane su u njemačkom jeziku i na svaku pritisnut je banski pečat u crvenom vosku.

Vidimo zbirku plesnih redova, od kojih je najstariji s pravničkog plesa godine 1848. Možda će se ova zbirka komu pričiniti naivna, no upozoravamo na sličnu prekrasnu zbirku bečkog gradskog muzeja.

Jedna vitrina rezervirana je za znakove zagrebačkih društava. U jednoj vidimo razne nacрте zagrebačkih gradjevina, od kojih se ističe napose nacrt za namišljeno kazalište na Jelačićevom trgu (istočna strana).

U vitrini do prozora vidimo razne crkvene uspomene. Tu se nalazi i stari križ XVI. vieka, što ga je nekada čuvao naš dični zagrebački historiograf Ivan Tkalčić. Zanimljiv je i bronsani – rek bi romanski – križić nadjen u Medveščaku.

Medju ovim starinama vidimo jedan šiljak zastave i dvoglavog orla izradjenog rukom od željeza, na kojem je gravirano, da ga je u Zagrebu našao god. 1792. neki Maretić.

U vitrini medju prozorima vidimo planove grada Zagreba iz XVI. vieka, što su nadjeni u državnom arhivu u Draždjanima, a gradu Zagrebu ih je u fotografiji darovao profesor Cornelius Gurlitt.

Od cehovskih predmeta iztaknuti nam je : zastave klesarskog i tesarskog ceha ; na drvu slikani znak čizmarskog ceha, koji je nekad resio cehovski zavjetni oltar u župnoj crkvi sv. Marka, te tri cehovske škrinje iz XVIII. i XIX. vieka.

Nadalje se tu nalazi sablja Augusta Šenoe iz njegovih djačkih vremena ; uz ovu nalazi se žara, koja je nekada služila za glasovanje gradskih viećnika.

Zbirka gradskih pečatnjaka prilično je brojna, te se u njoj nalaze pečatnjaci od XIV. vieka sve do današnjih vremena. U zbirci ključeva zagrebačkih najinteresantnija su tri i to : ključevi kamenitih, novih i mesničkih vrata, koji su se simbolički predavali načelniku zagrebačkomu i banu hrvatskomu kod ustoličenja, a kralju, kad je dolazio Zagrebu u pohode.

Na kojem je stupnju bio nekoć naš bravarski obrt, najbolje dokazuje cizelirana gvozdena kasetna sa umjetnom bravom, koju je izradio neki kalfa kao »majstorštuk«.

U posebnoj se vitrini čuvaju uspomene na ilirsko doba. U njoj su slike starog Mirogoja sa Gajevom vilom ; cvieće, što ga je donio iz bečkog zatvora ; biela svilena vrbca narodne garde itd.

Pri kopanju temelja za novu vladinu palaču na Markovu trgu našlo se raznih predmeta, a medju njima i lončić iz grafita za talenje zlata. Svi se ti predmeti čuvaju u posebnom ormaru, a do njih su spremljene zbirke medalja, spomenica i starinskih ključanica.

Za poznavanje našeg obrta zanimivi su vrčevi od majolike pečeni u zagrebačkim lončarnama u Novoj Vesi, a razvitak grada Zagreba jasno nam predočuju slike starog Zagreba i to od godina 1639., 1792., 1822., 1861. – drvorez izradio u Zagrebu neki Zäsche ; nadalje slika stare Streljane u Tuškancu sa slikama kneza Jurja grofa Orsicha, pukovnika zagrebačkih streljara i kume grofice Franjke Drašković.

Još je tu škrinja iz XVIII. vieka, u kojoj su se čuvale najvažnije gradske izprave, dok se zlatna bula od 1242., za sada još čuva u gradskoj blagajni.

Na spomen boravka blagopokojnog kraljevića Rudolfa u Zagrebu god. 1888. čuva se u posebnoj vitrini tintarnica i guščeje pero, kojim je potpisao izpravu uzidanu u temelje te žlica i kladivo, kojim je uzidao temeljni kamen sadašnje Rudolfove vojarne.

Kao osobita riedkost čuva se šah, što ga je muzeju poklonio presv. g. odjelni predstojnik dr. Milan Amruš. Taj je šah umjetnina prvog reda ; izradio ga je arhitekt Otto Hieser, a figure od slonove kosti izradjene prikazuju osobe, koje su vodile bitku kod Pavie god. 1525.

U južnoj sobi gradskog muzeja čuva se stara hrvatska željezna ratna blagajna iz XVIII. stoljeća, zatim ura, koju je u XVIII. vieku izradio zagrebački urar Petar Mrzljak, a koja još danas posve točno pokazuje vrieme. Vatrogastvo starog Zagreba predočuje nam veliko limeno doglasalo i 2 svjetiljke sa vatrojavnog tornja na dvercima.

U toj se sobi nalaze i stari portreti Ignjata Brlića i supruge mu, krasan portret biskupa Aleksandra Alagovića, te drvorez Skenderberga, što ga je u Zagrebu izradio Ivan Weitz.

Osim toga se tu nalaze drveni kipovi Isusa, Marije, Marije Magdalene, Sv. Ivana, za tim slika »ranjenoga Jezusa«, koja je do osnutka bolnice milosrdne braće stajala u kapelici na Harmici (Jelačićevom trgu), liepi tabernakul iz crkve sv. Marka i dvije kariatide sa starih orgulja iste crkve.

Na njemački Zagreb sjećaju nas u tri okvira umetnuti, iz tkanine izradjeni likovi raznih redovnika i redovnica, te alegorija, što ih je izradila god. 1827. neka Karolina Rosenau.